

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

Кафедра менеджменту, управління проектами і логістики
(повна назва кафедри)

ПРОГРАМА

навчальної практики II курс

спеціальність 073 «Менеджмент»
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма «Менеджмент та адміністрування»
(назва освітньої програми)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою менеджменту, управління проектами і логістики Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Вечеров В.Т., д.т.н., проф. каф. МУПіЛ
Котуранова Т.В., к.е.н., доц. каф. МУПіЛ
Булєєв Ю. С., асистент кафедри МУПіЛ

Програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту, управління проектами і логістики

Протокол від «25» травня 2017 року № 10

Завідувач кафедри

(підпис)

(Вечеров В.Т.)
(прізвище та ініціали)

«25» травня 2017 року

Схвалено науково-методичною комісією вищого навчального закладу за спеціальністю 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент та адміністрування»

Протокол від «20» червня 2017 року № 11

Голова

(підпис)

(Фісуненко П.А.)
(прізвище та ініціали)

«20» червня 2017 року

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Мета та завдання навчальної практики	4
2. Освітньо-кваліфікаційні вимоги до практики	5
3. Програмний зміст практики	5
4. Тематичний план початкової практики	6
5. Зміст навчальної практики	6
6. Календарний графік проходження навчальної практики	7
7. Форми і методи контролю	7
8. Вимоги до оформлення звіту про практику	8
9. Підведення підсумків практики	8
10. Критерії оцінювання результатів практики	11
11. Перелік контрольних завдань для оцінки знань студентів	11
Рекомендована література	11
Додаток А. Зразок оформлення титульної сторінки звіту з практики	12

ВСТУП

Навчальна практика студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент та адміністрування» є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки бакалавра другого курсу навчання.

Навчальна практика є початковим етапом практичного ознайомлення студентів з обраною спеціальністю, отримання професійних знань і навичок, які допоможуть у вивченні теоретичних курсів, ознайомлення із сучасними технологіями, що використовуються на підприємстві.

Керівником навчальної практики призначається викладач випускної кафедри.

В період навчальної практики студент ознайомлюється з теоретичним матеріалом, засвоює основні економічні закони згідно яких економічні агенти здійснюють свою діяльність, та використовує здобуті знання на практиці при вирішенні аналітичних завдань із застосуванням сучасних програмних продуктів.

Навчальна підготовка студентів здійснюється в рамках ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» з доступом до інтернет-ресурсів.

Згідно із навчальним планом тривалість навчальної практики студентів першого курсу спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент та адміністрування» складає 4 тижні.

У Програмі розглядаються загальні питання організації, проведення і підведення підсумків навчальної практики студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент та адміністрування».

1. Мета та завдання навчальної практики

Начальна практика для студентів другого курсу є складовою підготовки фахівців з менеджменту.

Предмет: питання оцінки економічної ефективності роботи підприємства та розробка управлінських рішень для її підвищення.

Міждисциплінарні зв'язки: даний практикум тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Інформатика», «Мікроекономіка», «Маркетинг», «Економетрика», «Основи бізнесу», «Статистика», «Логіка» тощо.

Мета: засвоєння даних теоретичних засад оволодіння сучасними теоретичними основами та практичними підходами до управління діяльністю виробничо-господарської організації в ринкових умовах.

Основні завдання: ознайомлення з сучасними методиками та інструментами менеджменту щодо аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища організації; обробка управлінської інформації та проведення її аналізу, засвоєння принципів та підходів до створення сучасної організації; прийняття управлінських рішень, що забезпечують ефективне функціонування організації в сучасних ринкових умовах.

2. Освітньо-кваліфікаційні вимоги до практики

В результаті навчальної практики бакалаври 2 курсу повинні:

ЗНАТИ:

PH₃ – проектувати ефективні системи управління організаціями, встановлювати зв'язки між елементами системи управління організацією;

PH₇ – застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією.

ВМІТИ:

PH₁ – критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для ефективного управління організацією;

PH₅ – мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень, критично оцінювати їхні наслідки в умовах невизначеності та ризику;

PH₁₀ – вміти застосовувати законодавчі та інші нормативно-правові акти, стандарти, методичні документи;

PH₁₁ – використовувати у практичній діяльності методи наукового аналізу та досліджень для вирішення конкретних завдань та об'єктно-орієнтованого моделювання;

PH₁₄ – демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Також, за результатами проходження навчальної практики студенти 2 курсу оволодіють знаннями щодо:

- теорії побудови управлінських відносин у виробничо-господарській організації;
- основних принципів та сучасних методів професійного управління підприємствами будь-якої форми власності та організаційно-правової форми;
- основних принципів роботи з сучасними програмними продуктами обробки та аналізу економічної інформації;
- вмінні ідентифікувати зміст, цілі і задачі основних функцій управління організацією;
- аналізу і адекватної інтерпретації інформації, яка потрібна для прийняття управлінських рішень;
- прийманні управлінських рішень (одноособових чи таких, що є результатом колективного обговорення) з позиції системного та ситуаційного підходів до управління;
- використання сучасних методик з позицій системного підходу проводити комплексний аналіз діяльності організації, її макро- та мікросередовища;
- проведення моніторингу основних конкурентів на ринку;
- внесення інформації до готових математичних моделей та основних проведених розрахунків;
- вміння робити висновки щодо економічної ефективності роботи підприємств, а також оцінки їх потенціального розвитку.

3. Програмний зміст практики

Зміст навчальної практики студентів визначається переліком і тематикою навчальних дисциплін, які є обов'язковими для студентів напряму підготовки 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент та адміністрування». Кількість часу, відведеного на опрацювання питань з кожного розділу практики, встановлюється керівником практики в залежності від завдання та бази даних, які підлягають аналізу.

Програма практики складена таким чином, щоб студент мав можливість цілеспрямовано ознайомитись і вивчити основні інструменти менеджменту планування, організації та контролю діяльності підприємств.

У період проходження практики студенти мають закріпити теоретичний матеріал, отримати знання та навички із систематизації аналізу отриманої інформації, визначення загальних тенденцій розвитку об'єкту дослідження. Окрім цього, студенти отримують навички, що знадобляться їм при виконанні та оформленні результатів досліджень у контрольних та курсових роботах за дисциплінам з учбового плану.

Під час проходження практики студент має ознайомитися з інструментами менеджменту, виконати завдання та висвітлити їх основні результати роботи за такими основними етапами:

1 етап. Вибір об'єкта дослідження (підприємство, організація, фірма) та ознайомлення з основною діяльністю.

2 етап. Аналіз місії та цілей діяльності підприємства (побудова "дерева цілей" та "дерева проблем"), а також організаційної структури управління підприємством.

3 етап. Збір інформації для аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства.

4 етап. Ознайомлення з виробничим процесом, логістичною діяльністю та системи комунікацій в організації.

Деталізація та подальша конкретизація напрямку дослідження здійснюються під час проведення індивідуальних консультацій з керівником практики та викладачами профільюючої кафедри.

4. Тематичний план навчальної практики

Проміжний звіт	Тема	Обсяг, годин	Навчальний тиждень
Проміжний контроль 1	Вибір об'єкта дослідження (підприємство, організація, фірма) та ознайомлення з основною діяльністю.	24	39
Проміжний контроль 2	Аналіз місії та цілей діяльності підприємства, а також організаційної структури управління підприємством.	36	39-40
Проміжний контроль 3	Збір інформації для аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства.	24	41
Проміжний контроль 4	Ознайомлення з виробничим процесом, логістичною діяльністю та системи комунікацій в організації.	36	41-42

5. Зміст навчальної практики

№ теми	Назва розділу (теми) та її зміст
Проміжний контроль 1	
1.1	Побудова "дерева цілей" та "дерева проблем"
1.2	Побудова організаційної структури підприємства
Проміжний контроль 2	
2.1	Аналіз внутрішнього середовища підприємства
2.2	Аналіз зовнішнього середовища підприємства
2.3	Побудова матриці SWOT-аналізу
Проміжний контроль 3	
3.1	Аналіз структури виробничого процесу
3.2	Аналіз логістичної діяльності підприємства
3.3	Комунікації в організації

6. Календарний графік проходження навчальної практики

Згідно з навчальним планом практика проводиться протягом 4 тижнів. Період практики розподіляється за темами. Керівник навчальної практики в перший день практики складає календарний план (графік) для кожного студента.

У графіку вказують періоди, протягом яких студент повинен засвоїти окремі теми програми практики.

Розподіл кількості днів за темами проходження навчальної практики наведено у таблиці.

Тематичний план і наближений графік проходження навчальної практики

№ з/п	Назва теми	Термін виконання (кількість днів)
1	Побудова "дерева цілей" та "дерева проблем" Побудова організаційної структури управління підприємством	4
2	Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства	6
3	Аналіз виробничого процесу, логістичної діяльності	4
4	Ознайомлення з системою комунікацій в організації	6
Разом:		20

7. Форми і методи контролю

Робота практиканта з виконання програми практики контролюється викладачем кафедри, який є керівником практики.

По закінченні практики керівник практики виставляє в залікову книжку загальну оцінку (максимальна сума балів – 100), яка характеризує обсяг знань і навиків, отриманих студентом за час проходження практики.

Звільнення від практики за сімейними обставинами або іншими поважними причинами на один або декілька робочих днів допускається виключно за заявою практиканта

та з дозволу керівника та завідувача кафедри. Загальний контроль за ходом навчальної практики здійснює керівник практики.

Індивідуально-груповий контроль здійснює керівництво кафедри.

Поточний контроль передбачає облік ходу навчальної практики. Кінцевою формою контролю є захист звіту з практики на кафедрі.

8. Вимоги до оформлення звіту про практику

За результатами проходження навчальної практики студент-практикант повинен скласти звіт.

До складу звіту входять: титульний лист, зміст, вступ, завдання практики, теоретична частина, практична частина, висновки, список використаної літератури, додатки.

Всі додатки до звіту повинні бути пронумеровані.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки стосовно конкретної проблеми. За кожним з розділів програми практики повинні наводитися аналітичні викладки та описаний хід виконання робіт з відповідним графічним матеріалом. Для обґрунтування висновків обов'язковим є застосування статистичних та економіко-математичних методів дослідження. Дані кожної таблиці мають бути проаналізовані в тексті з відповідними висновками.

До звіту обов'язково додається список використаної наукової літератури, нормативно-правових джерел, додатки у вигляді статистичного та фактичного матеріалу.

За результатами виконання практичних завдань практикантом створюється презентація.

9. Підведення підсумків практики

Загальною формою звітності студента про практику є подання письмового звіту, підписаного та зареєстрованого у встановленому кафедрою порядку.

Практикант подає звіт про практику на кафедру не пізніше, ніж через два календарні дні після закінчення практики.

Переданий на кафедру перевіряється керівником практики. Якщо за результатами перевірки звіту встановлено його відповідність вимогам факультету, звіт рекомендується до захисту.

У випадку виявлення невиконаних робіт, невідповідності вимогам факультету, звіт направляється на доопрацювання студенту шляхом здійснення напису на титульному аркуші «на доопрацювання» безпосереднім керівником та завіряється його підписом з позначенням дати здійснення підпису.

Оцінка звіту визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів з практики, якості підготовленого звіту, виконання індивідуального завдання, рівня знань та захисту студента.

Оцінка за практику фіксується вноситься в заліково-екзаменаційну відомість та в залікову книжку студента й враховується при визначенні середнього бала студента, розміру стипендії разом з оцінками за результатами підсумкового семестрового контролю.

В разі неподання звіту, виконаного індивідуального завдання, характеристики або інших обов'язкових документів, або одержання незадовільної оцінки за результатами захисту практики студент направляється на повторне проходження практики та має право на повторний захист протягом 30 днів семестру після закінчення календарного плану практики.

У разі остаточної незадовільної оцінки вирішується питання про неможливість подальшого виконання студентом навчального плану.

Підсумки навчальної практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальне підведення підсумків практики здійснюється на засіданнях Вченої ради факультету.

10. Критерії оцінювання результатів практики

Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок студента, набутих на навчальній практиці, встановлюється за 100-бальною шкалою.

Оцінка проходження навчальної практики складається із суми балів, які визначаються керівником практики та включають в себе оцінюванні виконаних завдань практики (максимальна сума – 80 балів), та за підсумком усного захисту основних положень, які входять до програми практики (максимально – 20 балів).

Під час захисту звіту про практику керівник уважно розглядає зміст звіту про практику, виставляє бали за зміст кожного розділу, після чого задає студентові усні запитання, які дозволяють оцінити розуміння студентом викладених у змісті звіту про практику положень.

Шкала балів, які враховуються при виставленні підсумкової оцінки за навчальну практику

№ з/п	Тема	Кількість балів
1	Побудова "дерева цілей" та "дерева проблем" Побудова організаційної структури управління підприємством	0 – 20
2	Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства	0 – 20
3	Аналіз виробничого процесу, логістичної діяльності	0 – 20
4	Ознайомлення з системою комунікацій в організації	0 – 20
5	Захист звіту	0 – 20
	Разом:	0 – 100

Критерії оцінки розділів звіту про практику (за кожний розділ)

1. Найвища якість розділу звіту повинна відповідати наступним вимогам:

- повне та вичерпне викладення змісту роботи, яка проводилася студентом під час опрацювання відповідного розділу;
- повний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики;
- актуальність і достовірність поданої у звіті інформації.

2. Посередня якість розділу звіту визначається у випадку наявності хоча б одного із зазначених нижче пунктів:

- неповне викладення змісту роботи або неповна відповідність змісту роботи вимогам програми практики (50-75% охоплення зазначених у програмі проходження практики за відповідною дисципліною питань);
- неповний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (50-75% необхідних додатків);
- неактуальність поданої у звіті інформації (подання інформації за період, що передує терміну проходження студентом практики).

3. Незадовільна якість розділу звіту (оцінюється в 0 балів) визначається у випадку, якщо наявний хоча б один із зазначених нижче пунктів:

- одночасно присутні два чи більше критеріїв, що відповідають оцінці посередньої якості розділу;
- неповне викладення змісту роботи або неповна відповідність змісту роботи вимогам програми практики (менше 50% охоплення зазначених у програмі проходження практики за відповідною дисципліною питань);
- неповний склад додатків, які вимагаються відповідним розділом практики (менше 50% необхідних додатків);
- недостовірність поданої у звіті інформації.

Критерії оцінки захисту звіту про практику

1. Найвища якість захисту звіту про практику, яка оцінюється в 20 балів, повинна відповідати таким вимогам:

- вільне володіння змістом роботи, яка проводилася на практиці;
- повне знання відповідного теоретичного матеріалу;
- уміння студента відповідати на проблемні питання, пов'язані із змістом роботи на ділянках, передбачених програмою практики.

2. Посередня оцінка (1-19 балів) за захист звіту про практику виставляється у наступних випадках:

- немає відповідності хоча б одному з пунктів, зазначених вище, або якщо:
- при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені значні помилки під час визначення терміну прийняття чи назви змісту в цілому правильно зазначеного інструктивного матеріалу.

3. Захист звіту оцінюється в 0 балів, якщо:

- відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття двох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього;
- одночасно наявні обидва типи недоліків, які окремо характеризують критерій посередньої оцінки;
- характер відповідей дає підставу стверджувати, що студент який захищає звіт про практику, неправильно зрозумів зміст практики і тому не відповідає на питання по суті, припустився грубих помилок у змісті відповіді.

Під час оцінки оформлення звіту з практики в цілому додатково враховуються і впливають на загальну суму балів допущені недоліки та помилки, якими вважаються:

- неохайне оформлення роботи (вживання неприйнятних скорочень, рукописний варіант звіту, незрозумілий почерк);
- помилки в оформленні звіту про практику порівняно з діючими вимогами;
- помилкові статистичні та аналітичні дані, якщо розмір помилки незначний і в цілому не впливає на висновки, які зроблено у звіті.

Під час оцінки звіту про практику в цілому додатково враховується і впливає на загальну суму балів результуюча оцінка, виставлена керівником практики, яка залежить від дисциплінованості студента під час проходження практики, дотриманні ним графіка і змісту проходження практики.

Мінімальна оцінка з урахуванням усіх можливих недоліків – 0 балів.

Студент-практикант, котрий не виконав програму практики та отримує незадовільну оцінку при захисті звіту про практику, не допускається до подальшого виконання навчального плану.

11. Перелік контрольних завдань для оцінки знань студентів

1. Які фактори необхідно розглядати при аналізі внутрішнього середовища організації.
2. Що включає в себе аналіз зовнішнього середовища організації.
3. Що являє собою SWOT-аналіз.
4. Що являє собою PEST-аналіз.
5. Основні вимоги до правильного формулювання цілей організації.
6. Найбільш поширені напрямки розробки цілей в організації.
7. З яких етапів складається процес стратегічного планування.
8. Складові елементи комплексу маркетингу.
9. Задачі проведення ABC-аналізу.
10. Охарактеризуйте складові моделі п'яти конкурентних сил М. Портера.
11. Підходи до розробки маркетингової стратегії.

12. Інструменти оцінки конкурентоспроможності продукції підприємства.
13. Інструменти та методики аналізу ринку.
14. Основні методики аналізу продажів та прибутку організації.
15. Охарактеризуйте матрицю ADL.
16. Охарактеризуйте матрицю можливостей по товарах / ринкам Ансоффа.
17. Розкрийте сутність методу, заснованого на матриці BCG.
18. Охарактеризуйте матрицю McKinsey / General Electric.

Рекомендована література

1. Байкарова О. О. Інформаційні технології – засіб оптимізації діяльності підприємств / О. О. Байкарова, Л. М. Тарасюк // Комп'ютерно-інтегровані технології : освіта, наука, виробництво. – 2013. – №11. – С. 177 – 182.
2. Бакуменко В.Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики: Монографія. – К.:УАДУ, 2000. – 320 с.
3. Балабанова Л.В. Маркетинг: підручник / Л.В. Балабанова. - вид. 2-ге, переробл. і допов. - К.: Знання-Прес, 2004. - 645 с.
4. Василенко В. А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: навчальний посібник / Василенко В. А. – К.: ЦУЛ, 2003. – 420 с.
5. Войтюшенко Н. М. Інформатика та комп'ютерна техніка: [Навч.посібник]– К.: «ЦУЛ», 2006. – 568 с. 2
6. Гаркавенко С.С. Маркетинг : підручник / С.С. Гаркавенко. - вид. 5-те, допов. - К.: Лібра, 2007. - 720 с.
7. Гордієнко І.В. Інформаційні системи і технології в менеджменті: навч.-метод. посіб. для самост. вивч.дисц. / І.В. Гордієнко. - 2-е вид., перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2003. - 259 с.
8. Інформаційні системи і технології в економіці: Посібник для ВНЗ / за ред. З. Пономаренка. - К.: Академія, 2002. - 154 с.
9. Іщук Н.Ю. Застосування засобів мультимедіа у процесі підготовки економістів у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації: Автореф. дис.. канд. пед. наук: 13.00.04 / Вінницький держ. педагогічний ун-т ім. Михайла Коцюбинського. - Вінниця, 2004. - 20 с.
10. Мочерний С. В. Основи підприємницької діяльності : посібник / С. В. Мочерний, О. А. Устименко, С. У. Чеботар. - К.: Академія, 2001. - 280 с.
11. Никифорчук Б. В. Системний підхід до прийняття управлінських рішень / Б. В. Никифорчук – Львів: Українська академія друкарства, 2007. – 229 с.
12. Офіційний сайт кафедри менеджменту, управління проектами і управління проектами і логістики Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» <https://pgasa.dp.ua/department/menedzh/>
13. Павленко А.Ф., Войчак А.В. Маркетинг Підручник / Київський національний економічний ун-т. - К.: КНЕУ, 2003. - 246 с.
14. Примак Т.О. Маркетингові комунікації в системі управління підприємством. - К.: Експерт, 2001. - 384 с.
15. Сизоненко В. Сучасне підприємництво: навчальний посібник / Віктор Сизоненко. – К.: Знання-Прес, 2008. – 440 с.
16. Ульянченко О. В. Дослідження операцій в економіці: підручник / О.В. Ульянченко – Х.: Гриф, 2013. – 580 с.

INTERNET-РЕСУРСИ

1. <http://www.lacher.com/toc.htm> – Custom Application Design and Development
2. <http://allexcel.info/> – Excel для економіста
3. <http://statanaliz.info/> – Статистичний аналіз даних в MS Excel

Додаток А
до Положення про
проведення практики
ДВНЗ ПДАБА

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА
АРХІТЕКТУРИ»**

Кафедра менеджменту, управління проектами і логістики
(повна назва кафедри)

ЗВІТ З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

II курс

для спеціальності

073 «Менеджмент»
(шифр та назва спеціальності/напрямку підготовки)

освітньо-професійна програма «Менеджмент та адміністрування»
(назва освітньої програми)

Виконав _____
(ПІБ)

Група: _____
(шифр групи)

Перевірив _____
(посада, ПІБ)

м. Дніпро – 20__